

INHOUDSOPGAVE

I. INLEIDING TOT DE STUDIE VAN HET STRAFRECHT	1
A. BEGRIPSBEPALING	2
I. Bepaling van het strafrecht	2
II. Kenmerken van het strafrecht	3
III. Kernbegrippen van het strafrecht	5
B. INDELING EN INHOUD VAN HET STRAFRECHT	7
I. Strafrecht van gemeen recht	7
a. Het Strafwetboek	8
b. De complementaire wetten	9
II. Bijzondere strafwetten	10
III. Toepasselijkheid van het strafrecht van gemeen recht op de bijzondere strafwetten	11
 II. HET POSITIEF STRAFRECHT	 13
A. DE STRAFWET	14
I. Algemene beginselen	14
a. Het legaliteitsbeginsel	14
1. Begrip	14
2. Draagwijdte van het legaliteitsbeginsel	14
3. Controle van het legaliteitsbeginsel	17
4. Toetsing aan hogere normen	18
b. Het karakter van de strafwet	19
c. De interpretatie van de strafwet	19
1. Interpretatiemiddelen	20
2. Interpretatiemacht van de strafrechter	20
II. De toepasselijkheid van de strafwet in de tijd	21
a. De geldigheidsduur van de strafwet	22
1. De inwerkingtreding van de strafwetten	22
2. De opheffing van strafwetten	22
b. De werking van de strafwet in de tijd	22
1. Artikel 2 Strafwetboek	23
2. De niet-terugwerkende kracht van de strafwet	23
3. De terugwerkende kracht van de minst zware strafwet	25
a) De rechtsregel	25
b) Toepassingen van de rechtsregel	25
(I) Wetsconflicten m.b.t. de toepasselijke straf	25
(II) Wetsconflicten m.b.t. de strafbaarstelling	27
(III) Wetsconflicten m.b.t. andere strafrechtelijke regels	27
c) Uitzonderingen op de regel van de toepassing van de zachtere strafwet	28
III. De toepasselijkheid van de strafwet naar de plaats	29
a. Grondbeginselen	29
b. Situering van het misdrijf in de ruimte	30

c.	De territoriale werking van de Belgische strafwet	31
1.	Begrip	31
2.	Omschrijving van het grondgebied	32
d.	De extraterritoriale werking van de Belgische strafwet	32
IV.	De toepasselijkheid van de strafwet naar de personen	35
a.	Het gelijkheidsbeginsel	35
b.	De persoonlijke immuniteiten	35
1.	Staatsrechtelijke uitzonderingen	35
2.	Volkenrechtelijke uitzonderingen	36
B.	HET MISDRIJF	37
I.	Algemene beginselen	37
a.	Begripsbepaling	37
b.	Legaliteit van de strafbaarstellingen	38
c.	De autonomie van het strafrecht	38
d.	De bestanddelen van het misdrijf	39
II.	Het materieel bestanddeel van het misdrijf	41
a.	Het vereiste van een uiterlijk waarneembare gedraging	41
b.	De omschrijving van het materieel element	41
c.	De handelings- en onthoudingsmisdrijven	41
d.	De handeling door onthouding	42
III.	Het moreel bestanddeel van het misdrijf	42
a.	Algemene begrippen	42
b.	De klassieke theorie	43
1.	Opzettelijke misdrijven	44
2.	Onachtzaamheidsmisdrijven	45
3.	Materiële misdrijven	46
c.	De theorie van Robert Legros	47
IV.	De wettelijke indeling van de misdrijven	49
a.	Het beginsel van de drieledige indeling	49
b.	Draagwijdte van de regel van artikel 1 Sw.	52
1.	De wettelijke bepaling van de aard van het misdrijf	52
2.	De wijziging van de aard van het misdrijf door wettelijke omstandigheden	53
3.	De wijziging van de aard van het misdrijf gedurende de procedure	54
V.	Andere classificaties van de misdrijven	56
a.	Classificatie volgens de intrinsieke aard van het misdrijf	56
1.	Politieke misdrijven	56
a)	Begrip	56
b)	Objectieve en gemengde politieke misdrijven	57
(I)	Objectieve politieke misdrijven	57
(II)	Gemengde politieke misdrijven	57
c)	Belang van het onderscheid tussen misdrijf van gemeen recht en politiek misdrijf	58
2.	Drukpersmisdrijven	59
a)	Begrip	59
b)	Bestanddelen van het drukpersmisdrijf	60
(I)	De uiting van een strafbare gedachte	60
(II)	Door middel van de drukpers	60
(III)	Een daadwerkelijke publiciteit	61
c)	Belang van het onderscheid tussen misdrijf van gemeen recht en drukpersmisdrijf	61

b. Classificatie volgens de materiële uitvoeringswijze	62
1. Aflopende en voortdurende misdrijven	62
a) Begrippen	62
b) Belang van het onderscheid	62
2. Enkelvoudige en voortgezette (of collectieve) misdrijven	63
a) Begrippen	63
b) Belang van het onderscheid	64
3. Gewoontemisdrijven	65
a) Begrip	65
b) Belang	65
c. Overige classificaties van misdrijven	66
1. Openbare en private misdrijven	66
a) Begrippen	66
b) Belang van het onderscheid	66
2. Eigen misdrijven	67
a) Begrip	67
b) Belang	67
VI. Verzwarende omstandigheden	67
a. Algemene begrippen	67
b. Kenmerken van de verzwarende omstandigheden	68
1. Zij zijn wettelijk	68
2. Zij hebben een bijkomend karakter	68
3. Zij hebben een verplicht karakter	69
4. Zij hebben een wettelijke strafverzwarende uitwerking	69
c. Gevallen van verzwarende omstandigheden	69
d. Verzwarende factoren	71
VII. De strafbare poging	72
a. Algemene begrippen	72
1. De iter criminis	72
2. De pogingsleren	74
b. Bestanddelen van de strafbare poging	75
1. Het voornemen om een misdaad of een wanbedrijf te plegen	75
2. Een begin van uitvoering	76
3. Het niet-voltoeien van het misdrijf, buiten de wil van de dader	77
c. De ondeugdelijke poging	78
d. Bestrafing van de poging	79
1. Strafbaarheid van de poging	79
2. Toepasselijke straf	79
VIII. De rechtvaardigingsgronden	82
a. Algemene begrippen	82
1. Bepaling	82
2. Bewijs van rechtvaardigingsgronden	82
3. Verschil met gronden van schuldonthefing, gronden van niet-toerekeningsvatbaarheid en strafuitsluitende verschoningsgronden	82
b. De verschillende rechtvaardigingsgronden	84
1. Gebod van de wet en bevel van de overheid	84
a) Begrip	84
b) Bijzonder geval van het aan een ambtenaar gegeven bevel	85

2. Wettige verdediging	85
a) Begrip	85
b) Voorwaarden	86
c) Bijzondere gevallen van artikel 417 Sw.	87
d) Verschil met de verschoningsgrond van uitlokking	88
3. Noodtoestand	88
a) Begrip	88
b) Voorwaarden	89
c) Bijzonder geval van gebruik van geweld door dragers van de openbare macht	90
d) Verschil met wettige verdediging en overmacht	90
C. DE DADER	93
I. Zowel natuurlijke personen als rechtspersonen	94
a. De rechtspersonen	95
b. De misdrijven	97
c. De natuurlijke persoon	99
d. De straffen	100
II. De strafbare deelneming	101
a. Algemene begrippen	101
b. Algemene voorwaarden van de strafbare deelneming	102
1. Deelnemen aan een misdaad of een wanbedrijf	103
2. Wettelijk bepaalde deelnemingsvormen	104
3. Moreel element van de deelneming	105
c. De wettelijke deelnemingsvormen	106
1. (Mede)daders	106
a) Begrip	106
b) Verschillende gevallen van (mede)daderschap	107
(I) Uitvoering en rechtstreekse medewerking daaraan	107
(II) Noodzakelijke hulp of bijstand	107
(III) Aanzetting	108
i) Twee vormen van aanzetting	108
ii) Algemene voorwaarden van de aanzetting	108
2. Medeplichtigen	109
a) Begrip	109
b) Verschillende gevallen van medeplichtigheid	109
(I) Onderrichtingen	109
(II) Verschaffen van wapens, werktuigen of andere middelen	110
(III) Nuttige hulp of bijstand	110
i) Hulp en bijstand buiten het geval van artikel 66, 3 ^{de} lid Sw.	110
ii) Hij moet bestaan uit daden die het misdrijf hebben voorbereid, vergemakkelijkt of voltooid	110
3. Onderscheid tussen (mede)daderschap en medeplichtigheid	110
d. Bestrafing van de deelneming	111
1. (Mede)daderschap	111
2. Medeplichtigheid	111

III. De schuldontheffingsgronden	114
a. Algemene begrippen	114
b. De verschillende gronden van schuldontheffing	114
1. Dwang of overmacht	114
a) Grondslag en voorwaarden	115
b) Fysieke dwang	116
c) Psychische dwang	116
2. Dwaling of onwetendheid	117
a) Grondslag en begrip	117
b) Rechtsdwaling	118
c) Feitelijke dwaling	118
IV. De gronden van niet-toerekeningsvatbaarheid	119
a. Algemene begrippen	119
b. De verschillende gronden van niet-toerekeningsvatbaarheid	120
1. De geestesgestoorden	120
a) Algemene begrippen	120
b) De wet van 5 mei 2014 betreffende de internering van personen	122
(I) Het begrip geestesgestoorde	122
(II) De internering	123
i) Voorwaarden van de internering	123
ii) De duur van de internering	125
iii) Internering van veroordeelden	127
2. De minderjarigheid	128
a) Algemene begrippen	128
b) Het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht	129
(I) Het begrip minderjarige	129
(II) De verschillende afhandelingswijzen	130
i) Afhandeling op het niveau van het openbaar ministerie	130
ii) Afhandeling op het niveau van de jeugdrechter tijdens de voorbereidende rechtspleging	131
iii) Afhandeling op het niveau van de jeugdrechtbank tijdens de rechtspleging ten gronde	133
(III) Bijzondere regeling voor verkeersmisdrijven	136
(IV) De uithandengeving	136
V. De strafuitsluitende verschoningsgronden	138
a. Algemene begrippen	138
1. Bepaling	138
2. Kenmerken	139
b. De verschillende strafuitsluitende verschoningsgronden	139
1. Bloed- en aanverwantschapsbanden	139
a) Misdrijven tegen de eigendom	139
b) Gevallen van hulpverlening aan familieleden	141
2. Aangifte aan de overheid	141
3. Onderwerping aan de overheid	142
4. Misdrijven gepleegd in het kader van de bijzondere opsporingsmethoden	142
5. De decumulregel van artikel 5, 2 ^{de} lid Sw.	143

D. DE STRAFFEN EN ANDERE GEVOLGEN VAN HET MISDRIJF	144
I. Algemene beginselen	144
a. Begripsbepaling	144
b. Functies van de straffen	146
c. Kenmerken	148
1. De straffen zijn wettelijk	148
2. De straffen zijn gerechtelijk	149
3. De straffen zijn persoonlijk en individueel	149
4. De straffen zijn verplicht	150
II. De straffen	150
a. Indeling van de straffen	150
b. Bespreking van de straffen voor natuurlijke personen	151
1. De hoofdstraffen	151
a) Vrijheidsberovende straffen	152
b) De straf onder elektronisch toezicht	153
c) De werkstraf	156
d) De autonome probatiestraf	158
e) De geldboete	160
2. De bijkomende straffen	165
a) Bijkomende straffen aan alle misdrijven gemeen	165
(I) De geldboete	165
(II) Bijzondere verbeurdverklaring	165
i) Begripsomschrijving	165
ii) Toepassingsgevallen	166
a. Verbeurdverklaring als straf	166
a.1. De verbeurdverklaring overeenkomstig artikel 42, 1° Sw.	166
a.2. De verbeurdverklaring overeenkomstig artikel 42, 2° Sw.	168
a.3. De verbeurdverklaring overeenkomstig artikel 42, 3° Sw.	169
b. Verbeurdverklaring als beveiligings- of politiemaatregel	174
c. Verbeurdverklaring met gemengd karakter	174
b) Bijkomende straffen voor misdaden en wanbedrijven	176
(I) Terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank	176
(II) Ontzetting uit burgerlijke en politieke rechten	180
(III) Specifieke straffen	181
c) Bijkomende straffen voor misdaden	183
(I) De afzetting	183
(II) De bekendmaking van de veroordeling	184
c. Bespreking van de straffen voor rechtspersonen	185
1. In criminele, correctionele en politiezaken	185
a) De geldboete	185
b) De bijzondere verbeurdverklaring	186
2. In criminele en correctionele zaken	187
III. Bepaling van de straf	190
a. Algemene begrippen	190
b. Strafverminderende verschoningsgronden	191
1. Algemene begrippen	191
a) Bepaling	191
b) Kenmerken	192
2. De verschillende strafverminderende verschoningsgronden	192
a) Uitlokking	192

(I) Begrip	192
(II) Wettelijke gevallen van uitlokking	193
i) Zware geweldsdaden tegen personen	193
ii) Het afweren van braak of inklimming overdag	194
(III) Wettelijke gevolgen van de uitlokking	195
b) Aangifte aan de overheid	195
3. Procedurele aspecten	195
c. Verzachtende omstandigheden	196
1. Algemene begrippen	196
2. Kenmerken	197
3. Beoordeling van de verzachtende omstandigheden	198
a) Wettelijke toelaatbaarheid	198
(I) Misdrijven omschreven in het Strafwetboek	198
(II) Misdrijven omschreven in bijzondere wetten of verordeningen	198
b) Bevoegde organen	199
(I) Onderzoeksgerechten	199
(II) Openbaar ministerie	200
(III) Vonnisgerechten	201
4. Werking van de verzachtende omstandigheden	201
a) Criminele straffen	201
b) Correctionele straffen	203
c) Politiestraffen	204
d. Herhaling	205
1. Algemene begrippen	205
2. Algemene voorwaarden van de wettelijke herhaling	207
a) Een vroegere veroordeling	207
b) Een nieuw misdrijf	208
c) Een wettelijke herhaling	208
3. Gevallen van wettelijke herhaling	209
a) Herhaling van misdaad na misdaad	209
b) Herhaling van misdaad na wanbedrijf	209
c) Herhaling van wanbedrijf na misdaad	210
d) Herhaling van wanbedrijf na wanbedrijf	211
e) Herhaling van overtreding na overtreding	214
4. Bijkomende gevolgen van de herhaling	214
e. Samenloop	216
1. Algemene begrippen	216
2. Eendaadse samenloop	216
a) Wettelijke gevallen	216
b) Gelijkgestelde gevallen	217
c) Toepassing van een enkele straf	218
d) Uitzonderingen op de toepassing van het stelsel van de zwaarste straf	220
3. Meerdaadse samenloop	221
a) Begrip	221
b) Regels van straftoemeting	221
(I) Samenloop van overtredingen	222
(II) Samenloop van overtredingen en gecontraventionaliseerde wanbedrijven	222
(III) Samenloop van gecontraventionaliseerde wanbedrijven	222
(IV) Samenloop van wanbedrijven en overtredingen	222

(V) Samenloop van wanbedrijven	225
(VI) Samenloop van wanbedrijven en gecorrectionaliseerde misdaden	226
(VII) Samenloop van gecorrectionaliseerde misdaden	226
(VIII) Samenloop van misdaden en andere misdrijven (overtredingen of wanbedrijven)	226
(IX) Samenloop van misdaden	226
(X) Samenlopende misdrijven die niet gelijktijdig worden berecht	227
f. Combinatie van de wettelijke regels inzake de bepaling van de straf	229
IV. De modaliteiten van de straffen	231
a. Algemene begrippen	231
b. Opschorting van de uitspraak van de veroordeling	232
1. Begrip	232
2. Wettelijke toepassingsvoorwaarden	233
3. Bevoegde gerechten	234
4. Gevolgen van de opschorting	234
5. Herroeping van de opschorting	234
c. Uitstel van de tenuitvoerlegging van de straffen	236
1. Begrip	236
2. Wettelijke toepassingsvoorwaarden	237
3. Bevoegde gerechten	238
4. Gevolgen van het uitstel	238
5. Herroeping van het uitstel	238
d. Probatie	240
1. Begrip	240
2. Probatiecommissie	241
V. De uitvoering van de straffen	243
a. Algemene begrippen en evolutie	243
b. Uitvoering van de vrijheidsberovende straffen	245
1. Algemene begrippen	245
2. Uitvoeringsmodaliteiten	249
3. De strafuitvoeringsrechter en de strafuitvoeringsrechtbank	251
a) Strafwitvoeringsmodaliteiten	251
(I) Voorwaardelijke invrijheidstelling	251
(II) Voorlopige invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied of met het oog op overlevering	254
(III) Beperkte detentie en elektronisch toezicht	254
b) Toekenningsprocedure	256
(I) Voor de strafuitvoeringsrechter	256
(II) Voor de strafuitvoeringsrechtbank	258
c) Opvolging en controle	259
d) Herroeping, schorsing en herziening	259
e) Rechtsmiddelen	261
f) Definitieve invrijheidstelling	261
g) Geen verjaring van de straf	262
4. De minister van Justitie	262
c. Uitvoering van de straf onder elektronisch toezicht	264
d. Uitvoering van de werkstraf	265
e. Uitvoering van de autonome probatiestraf	266
f. Uitvoering van de vermogensstraffen	267

VI. Genade	269
a. Begrip	269
b. Draagwijdte van het genaderecht	270
c. Voorwaarden	270
d. Gevolgen	271
VII. Verjaring van de straf	271
a. Begrip	271
b. Verjaringstermijnen	272
c. Stuiting van de verjaring	273
d. Schorsing van de verjaring	274
e. Bijzonder geval van ontvluchting	275
f. Gevolgen van de verjaring	276
VIII. Het verval van de straffen	277
a. Dood van de veroordeelde	277
b. Herstel in eer en rechten	278
1. Begrip	278
2. Toepassingsgebied	278
3. Voorwaarden	278
4. Procedure	280
5. Gevolgen	281
c. Uitwissing van veroordelingen	281
1. Begrip	281
2. Gevolgen	282
d. Amnestie	282
1. Begrip	282
2. Draagwijdte	283
3. Gevolgen	283
IX. De burgerlijke gevolgen van het misdrijf	284
a. Teruggave	284
b. Schadevergoeding	285
c. Gerechtskosten	285
d. Onwaardigheid om te erven	286
e. Regels die gemeen zijn aan de burgerlijke veroordelingen tot teruggave, schadevergoeding en gerechtskosten	287